

Ord kan fange eller frigøre

Hvordan bruger vi sproget: Ordnes betydning i samtalen med og om mennesker i sygdomsforløb

26. september 2019 kl. 9.00 – 16.00

Nationalt Netværk for Sundhedspædagogik i Patientuddannelse og Dansk Selskab for Kommunikation i Sundhedsvæsenet inviterer til konference

Sproget i fokus

Ord og fortællinger er et overset perspektiv i kommunikation med patienter, borgere og pårørende i sundhedssektoren. Sundhedsprofessionelle bruger ofte ordene ubevidst og kan overse konsekvenser og muligheder ved ordvalg i den sundhedspædagogiske tilgang. Samtidig kan en bevidst brug af ord og det at lytte til menneskers fortællinger skabe potentiale for bedre møder mellem patienter, pårørende og sundhedsprofessionelle. Ved at sætte fokus på fortællinger og ord kan man opnå en fælles forståelse for sprogets betydning i sundhedssektoren.

På konferencen præsenteres national og international forskning, erfaringer fra uddannelsesinitiativer samt eksempler på metoder, der fremmer dialog og deltagelse. Initiativtagerne ønsker med denne konference at skabe, dele og bruge viden om, hvordan ord, sprogbrug og fortællinger har betydning for:

- Sundhedsopfattelser
- Relationer
- Handling-, muligheder og begrænsninger
- Menneskers opfattelse og håndtering af helbredsudfordringer

Skal du med?

Vi inviterer sundhedsprofessionelle, forskere, ledere og mennesker, der arbejder med eller interesserer sig for pleje, behandling og uddannelse af mennesker med sygdom eller helbreds-mæssige udfordringer til en konference med fokus på ordenes betydning.

Tid og sted

Konferencen afholdes d. 26. september 2019 kl. 9.00 – 16.00 på Hotel Nyborg Strand, Østersøvej 2, 5800 Nyborg.

Pris: 695 kr. (Obs. Dette dækker fuld forplejning på dagen).

Tilmelding

Internt link for ansatte i Region Hovedstaden:

<https://kursusportalen.plan2learn.dk/dl.aspx?xmg=ca1c1a9b-5cd2-4e62-9ea9-33a104690c81&r=Kursus-Valg.aspx?id=62848>

Eksternt link for ansatte uden for Region Hovedstaden: <https://kursusportalen.plan2learn.dk/dl.aspx?xmg=39d84444-7784-44c0-88f3-77fa2baabff0&r=KursusValg.aspx?id=62848>

Husk ved tilmelding at skrive de 2 workshops, som du ønsker at deltage i.

Program

Moderator for dagen: Lone Holm, Chefkonsulent, Steno Diabetes Center Copenhagen

Kl. 09.00-09.30: Registrering, morgenmad og velkomst

Kl. 09.30-10.40: "Ord skaber folk - sproget er ikke uskyldigt", teoretisk oplæg efterfulgt af eksempler fra praksis og refleksionsøvelser i plenum. *V. Dorte Lund-Jacobsen, Inpraxis, Sygeplejerske, MA i retorik og kommunikation.*

Når sygdom bliver en del af livet, sker der store skred. Mange oplever, at sygdommen - udover at have betydning for fysisk velvære og hverdagslivet – også har stor betydning for den måde, man ser og forstår sig selv på. Derfor er det langt fra ligegyldigt, hvilket sprog og hvilke metaforer, sundhedsprofessionelle anvender. Sprogbrugen får stor og skabende indflydelse på de selvfortællinger og på den identitet, personen med sygdom får mulighed for at tage på sig – og dermed også på handlemuligheder i relation til sygdom. Vi kaster et blik på nogle af de vendinger, vi har til rådighed og på, hvordan visse metaforer tilsyneladende knytter an til bestemte sygdomme. Samtidig vil vi undersøge, om der kunne være andre og mere hensigtsmæssige sproglige veje at gå i samtaler med mennesker, som er ramt af kronisk sygdom.

10.40-11.00: Pause

11.00-11.55: Workshop runde 1, se beskrivelse nedenfor

12.00-13.00: Frokost

13.00-13.55: Workshop runde 2, se beskrivelse nedenfor

13.55-14.10: Pause

14.10-14.55: "Language Matters in Diabetes - the story, the research, the future", oplæg *v Jane Speight, Professor and Director of the Australian Centre for Behavioral Research in Diabetes, Adjungeret professor ved Institut for Klinisk Psykologi, Syddansk Universitet.*

Jane Speight is widely regarded as an authority on the development, use and interpretation of measures of psychological processes and outcomes in diabetes - also known as patient-reported outcomes. She leads a program of research in Australia, with continuing collaborative projects in the UK and Denmark. The research aims to improve the quality of life and self-care of people with diabetes and encourage healthcare professionals to better understandings of the impact of diabetes, and its treatment from the individual's perspective. Her research focus on developing, evaluating and enhancing provision of structured diabetes education. The main topics of the research are: involving expectations, experiences and optimization of new diabetes treatments and technologies, the experience of social stigma related to diabetes and investigating the needs of specific populations.

14.55-15.05: Kort pause

15.05-15.45: "At tale om at miste - ord og rum der fremmer god dialog", plenumoplæg om personlige erfaringer som pårørende, v. *Maria Kristiansen, lektor ved Institut for Folkesundhedsvidenskab & Center for Sund Aldring, Københavns Universitet.*

Hvordan skaber man via dialog mening med tab, og finder fodfæste, når man efter et længere sygdomsforløb mister sit barn? Hvilken rolle spiller ord, tavshed og relationelle forhold for den dybe, transformerende og gensidige dialog mellem efterladte og sundhedsprofessionelle? I oplægget trækkes på egne erfaringer som mor til et kritisk sygt barn og en række forskningsprojekter, der belyser betydningen af "the art of dialogue" (eller: god dialog) for både patienter, pårørende og sundhedsprofessionelle i et stadigt mere specialiseret sundhedsvæsen, hvor tid, relationel kontinuitet og tillid kan være en mangelvare.

15.45-16.00 Afslutning

Workshops for dagen

1. Eksistentielle samtaler

Samtaler om menneskers eksistens

Meget tyder på, at sundhedsprofessionelle generelt anser den eksistentielle samtale for at være en væsentlig del af mødet med patienter og pårørende. Samtidig angiver mange, at det er en vanskelig del af mødet, blandt andet fordi man mangler et naturligt sprog om eksistensen. Gennem oplæg og øvelser vil denne workshop sætte fokus på den sundhedsprofessionelles gehør- og sprog for 'det eksistentielle spor' i mødet med mennesker, som er ramt af sygdom. Som deltager får du mulighed for at øve og tale om den eksistentielle samtale som led i det vanskelige møde med mennesker i sygdomsforløb.

V. Maria Bastrup Jørgensen, Hospitalspræst, Rigshospitalet

---

2. Narrativ Medicin

Træning af vores lydhørhed i narrativ medicin

Kunst og litteratur stiller spørgsmål og tilbyder rum til indføling, refleksion og selvrefleksion. Ved at nærlæse forskellige "stemmer" kan kunsten udvide vores forståelse for og empati med andre mennesker. Udvikling af narrative kompetencer styrker evnen til at lytte opmærksomt efter aspekter i en sygdomsfortælling og forstå, hvad der er på spil i patientens liv, således at man kan handle på vegne af og sammen med patienten. Metoder til at træne den narrative kompetence er nærlæsning af kunst, især skønlitteratur, og kreativ skrivning. På denne workshop får du en kort introduktion til internationale studier og uddannelsesprogrammer i narrativ medicin samt erfaringer med kurser i narrativ medicin på Syddansk Universitet siden 2016. På workshoppen arbejder du med nærlæsning og kreativ skrivning som nært sammenhængende metoder. Workshoppen afsluttes med en diskussion af, hvordan sundhedspersonale kan bruge narrative kompetencer til at styrke indføling og dialog med patienter/borgere og eventuelt deres pårørende.

v. Anders Juhl Rasmussen, Adjunkt, Syddansk Universitet

---

3. Patientfortællinger

Ord og erfaringer fra praksis

Konceptet "Patienter som undervisere" er udviklet hos Copenhagen Academy for Medical Education and Simulation (CAMES, Rigshospitalet, Region Hovedstaden). Konceptet involverer patienter med kroniske sygdomme samt pårørende til demensramte. Patienter og pårørende fortæller studerende og sundhedsprofessionelle om, hvordan det er at leve med en kronisk sygdom, eller hvordan det opleves at være pårørende til en demensramt. Der er 85 patient- og pårørendeundervisere involveret i konceptet. På denne workshop hører du to patientfortællinger. Patientundviserne sætter ord på deres erfaringer med -og oplevelser af livet med en kronisk sygdom samt deres møde med sundhedsprofessionelle. Efter fortællingerne er der plads til spørgsmål og dialog med patientundviserne.

V. Judit Vibe Madsen, Fysioterapeut, Cand.Scient.San, & Anne Marie Rieffestahl, Sygeplejerske, Cand.Scient.Anth. Sammen med Charlotte Helmer Mørck & Preben Christiansen, Patientundvisere, CAMES

---

4. Feedback som værktøj

Hvordan gives og modtages feedback - i relation til egen- og kollegaers læring

På denne workshop tager sygeplejerske og coach, Bente Bassett, dig i hånden, og introducerer til principper for feedback i forhold til egen læring samt det at give og modtage feedback fra kollegaer. I forlængelse af to korte oplæg om temaet 'feedback' indgår du i en inddragende og praksisnær øvelse. Her øver du i:

At bede om feedback, at forberede feedback og at give og modtage feedback. Vi sætter fokus på ord og vendinger, som fremmer og hæmmer relationer og feedback i hverdagen. Vi kommer ligeledes omkring sproget – det verbale og det nonverbale sprog. Til slut samler vi op på, hvad du har lært, og hvad du tager med dig fra denne dag.

v. Bente Bassett, Sygeplejerske, Cand.Scient.San., Coach, International Coaching Institutes, indehaver af Bassett Consulting

---

5. Ordenes betydning i praksis

Hvordan får vi øje på dilemmaer og problemer i forståelsen af ord og vendinger – og hvad kan gøres bedre?

På denne workshop får du mulighed for at høre forskellige perspektiver på betydningen af ord og vendinger i kommunikation mellem fagprofessionelle og personer med kronisk sygdom – med diabetes som case. Der vil være korte oplæg fra mennesker helt tæt på temaet: "Dilemma og problemer i forståelsen af ord og vendinger". En person med diabetes, en sundhedsprofessionel og en forsker beretter om deres personlige og professionelle erfaringer med dilemmaer og problemer. Som deltager arbejder du her med at vurdere og bearbejde tekster fra 'real-life situationer', og hvordan man skaber ligeværdig og hensigtsmæssig kommunikation.

V. Nana Folmann Hempler, Seniorforsker og teamleder, Steno Diabetes Center Copenhagen, Ingrid Willaing, Forskningsleder, Steno Diabetes Center Copenhagen & Timothy Skinner, Professor, Københavns Universitet og seniorforsker ved Steno Diabetes Center Copenhagen

Gæstefortællinger v. Johanne Kristine Baagøe, Sygeplejerske, Center for Diabetes, Københavns Kommune. Tina Blichfeldt, person med type 1 diabetes og brugerrepræsentant v. Steno Diabetes Center Copenhagen

---